

Beste mensen,

Kerstavond in Bethlehem.

☞ naar zon

Achter de kale bomen verdwijnt in de verte de zon als een vuurrode bal.

☞ naar kinderen

De wereld is bedekt met een dikke laag met sneeuw.

Er spelen nog kinderen op het ijs.

☞ naar huis met vuur

Priksleeën, tolleren en een enkeling op de schaats.

Mensen warmen zich tegen een huis bij een vuur dat de kou moet verdrijven.

Een winterlandschap.

Een witte Kerst zelfs.

tekst:

1566

Pieter Breughel

Volkstelling in Bethlehem

In 1566 schilderde de Vlaamse schilder Pieter Brueghel zijn schilderij: De volkstelling in Bethlehem.

Een dorpje in Vlaanderen.

Want Bethlehem, ach Bethlehem is zo ver weg.

En Vlaanderen, dat is dicht bij huis.

Dat is herkenbaar.

☞ naar kerkje

In de huizen, in het kerkje op de achtergrond, in de mensen op de voorgrond van het schilderij.

In de winter van 1566 lijkt Vlaanderen ook wel wat op het Bethlehem van toen.

Toen waren immers de Romeinen aan de macht.

In het Vlaanderen van Brueghel heersen ook vreemde machthebbers: de Spanjaarden.

Spanjaarden.

Bethlehem zuchtte onder de belastingen van de Romeinse bezetter.

Daarover kan ook Vlaanderen meepraten, want Spanje heeft op dat gebied ook de duimschroeven aangezet.

Onvrije mensen, in een onvrij land.

Kerstavond in Bethlehem.

*

Toen, beste mensen, Pieter Brueghel in 1566 zijn volkstelling in Bethlehem schilderde was de winter voor zeer velen een bezoeking.

Het werk lag stil.

De inkomsten hielden op.

Er kwam armoede, juist in de maanden, dat er stevig gegeten moest worden en er hard gestookt diende te worden.

Er dreigden dus honger en kou.

Nog meer kou, want als ik naar die vuurrode zonsondergang kijk ... belooft het weer en strenge nacht te worden.

☞ naar vuurrode zon

Zorg dat je ergens onder dak komt ...

*

! inzoomen

Kerstavond in Bethlehem.

Links op het schilderij is het nog een drukte van belang.

☞ belastinginspecteur

Voor de herberg "In de groene lauwerkrans" heeft de belastinginspecteur zijn 'kantoor' ingericht.

Met een grote ganzenveer schrijft hij de namen op papier.

Keizer Augustus, moet u weten, de keizer in Rome, heeft weer eens geld nodig. De bodem van de schatkist, waar uit de soldij voor de legers betaald moet worden, komt langzaam maar zeker weer in zicht.

Nu moeten alle mensen zich laten inschrijven en ze moeten dat doen in de plaats waar ze nog een stukje familiegrond bezitten.

Als straks het stukje grond is opgemeten zullen ze te horen krijgen hoeveel belasting ze aan de keizer in Rome zullen moeten betalen.

Het kan dus wel even duren, die inschrijving in de belastingregisters van Rome.

Uit alle delen van Palestina - het land van de Bijbel - zijn mensen naar de kleine stad Bethlehem gekomen.

Bethlehem de stad waar David eens woonde.

De herdersjongen die door God tot koning van zijn volk was uitgekozen.

Bij de herberg waar de inschrijving plaats vindt staan de mensen te dringen.

Hoe sneller ze zijn ingeschreven, hoe eerder ze naar onderdak kunnen zoeken.

De zon is al bijna onder.

Het wordt avond in Bethlehem.

*

! Uitzoomen naar 100%

👁 naar os en ezel

👁 naar timmerman

👁 naar jonge vrouw

Ik ga, beste mensen, maar aan de details van het schilderij voorbij.

Maar waar ik uw aandacht nog wel even voor wil vragen is ... voor wat Brueghel schilderde op de voorgrond, midden op het schilderij.

Een magere os en een kleine ezel.

Voorop loopt een man met timmermansgereedschap over zijn schouder.

Dat moet Jozef wel zijn.

En op die ezel ... een jonge vrouw.

Haar hoofd en haar schouders bedekt met een grote donkere omslagdoek.

Dat moet Maria wel zijn.

! Inzoomen

Eigenlijk, beste mensen, vallen ze helemaal niet op.

Er is trouwens niemand, die naar hen omkijkt.

Iedereen is veel te druk met zijn eigen zaakjes.

Wie bekommert zich eigenlijk om deze laatkomers: een gewone timmerman met z'n hoogzwangere vrouw?

Wie gaat er trouwens - als je vrouw elk moment zou kunnen bevallen - nog op reis?

Ach weet u, een keizer in Rome houdt daarmee geen rekening.

Bovendien, Jozef en Maria moesten wel op reis.

Dat moest van God.

Het stond zwart op wit in het plan dat God gemaakt had.

Dat stond zo beschreven in de profetieën van het Oude Testament.

Als u - net als de schriftgeleerden van koning Herodes - uw Bijbel kent ...

Trouwens we hebben die teksten uit de Bijbel samen ook gelezen: 'In Bethlehem, in de stad van David, daar zal de Heiland, de Redder van Israël en van de wereld, geboren worden.'

Het Kind dat Maria onder haar hart draagt zal die Redder zijn.
"Je zult Hem de naam: Jezus geven. Want Hij is het, die zijn volk zal redden van hun zonden." (Mattheüs 1: 21).
Dat waren de woorden, die de engel van God, tot Jozef heeft gesproken.

Jezus, de Redder.
Hij moest volgens de profetie, volgens het plan van God, in Bethlehem geboren worden.
Daarom moesten Jozef en Maria op reis.
Naar Bethlehem, naar de stad van hun voorvader David.

! Uitzoomen naar 100%

Eigenlijk is Bethlehem zomaar een dorpje, ergens achteraf.
In de schaduw van de grote stad Jeruzalem.
Kijk, dáár bruist het van leven.
Dáár moet je zijn als je de geboorte van een koningskind wilt mee vieren.
Maar Bethlehem?
Wie denkt daar nu aan?

*

Kerstavond in Bethlehem.
Ik heb me wel eens afgevraagd:
Als nou al die mensen in Bethlehem geweten zouden hebben wie Jozef en Maria waren ...
En als nou die baas van de herberg geweten zou hebben dat de Heiland der wereld op het punt stond geboren te worden in zijn herberg ...
Zouden ze dan voor Jozef en Maria ruimte hebben gemaakt?
Zouden ze voor de komst van Here Jezus dan een plaats hebben vrijgemaakt?

Ach weet u, ik denk maar zo:
Je houdt God in zijn plannen toch niet tegen.
Wordt er in de herberg geen plaats gemaakt, dan maakt Hij zelf een plaats: In een stal, in een voerbak voor de dieren.
En is er bij de mensen van Bethlehem en van Jeruzalem geen plaats voor de komst van Jezus, dan maar bij herders - het ruige volk van die tijd - en bij wijzen - sterrenkijkers - magiërs uit het Oosten.

God gaat toch wel door met zijn werk, met zijn plan om Israël en de wereld te redden van hun zonden.

*

Kerstavond in Bethlehem.
Kerstfeest in Vlaanderen: 1566.
Kerstfeest in Haarlem-Noord: 2001.
Beste mensen, Jozef en Maria en het kind dat nog geboren moet worden zijn nog steeds op zoek naar onderdak.
Naar een thuis, naar warmte en geborgenheid.
Ook bij ons levenshuis horen we met kerst hun kloep op de deur: 'Mogen we binnen komen?'

'Is er voor ons - is er voor ons Christus-Kind - bij u en bij jou wel een plaats?'

Over een paar dagen is het Kerstfeest al weer voorbij.
Dan maken we ons weer druk om onszelf, om onze eigen zorgen, om onze eigen belangen, om ons eigen plezier en ons eigen comfort.
Mag ik u en jou - voordat de dagen van het leven weer zo gewoon worden - uitnodigen om het Kerstfeest mee te vieren?
Gaat u, ga jij met mij en met Brueghel en met de herders en de wijzen naar in gedachten mee naar Bethlehem?
Om dit Kerstkind te aanbidden, in je hart en in je leven te omsluiten?

! inzoomen naar Maria

Want weet u en weet jij, dat Kind moest wel komen.
God geeft ons dit Kind, zijn eigen Zoon, in onze handen.
Hij heet: Jezus.
Hij is de Heiland der Wereld, de Redder van je zonden.

*

Ach weet u, die Kerstavond in Bethlehem, toen Jezus werd geboren ... het lijkt allemaal zo zinloos.
Het lijkt of alles in de wereld bij hetzelfde is gebleven.
Het geweld houdt niet op, toen niet, in Bethlehem niet.
In Brueghels tijd niet.
En vandaag ook niet.
En ook mijn zorgen, zijn morgen misschien nog wel groter dan die van gisteren.
Maar toch geeft die Kerstavond in Bethlehem mij moed en houvast.
Want God heeft zijn Woord gehouden.
Zijn Woord is betrouwbaar gebleken.
Zijn Zoon is gekomen.
Voor u, voor jou en voor mij!

! uirzoomen naar 100%

tekst:
FIJNE EN GEZEGENDE
KERSTDAGEN

Ik wens u allen fijne en gezegende kerstdagen.

Ds. Jan K.C. Kronenberg, Haarlem 2001